

Agerandet i samband med omhändertagandet av en mobiltelefon i en intagens bostadsrum

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 9 augusti 2004, klagade AA på anstalten Norrtäljes agerande vid ett omhändertagande av en mobiltelefon i hans bostadsrum den 30 april 2004. Enligt AA hade personalen ringt upp telefonnummer som fanns lagrade i telefonen. Han ifrågasatte om anstalten hade rätt att göra det utan hans medgivande. AA uppgav vidare att något ”beslagsprotokoll” avseende telefonen inte hade upprättats samt att denna inte hade lagts bland hans tillhörigheter i anstaltens förråd.

Utredning

AA:s behandlingsjournal begärdes in och granskades. Kriminalvårdsmyndigheten uppmanades därefter att yttra sig över vad som anfördes i AA:s anmälan.

I remissvaret anförde kriminalvårdsmyndigheten bl.a. följande.

Vid utredning har följande framkommit. Som AA uppger i sin anmälan, ertappades han den 30 april 2004 på bar gärning med en mobiltelefon i sitt bostadsrum. Rapport skrevs och AA förhöordes följande dag om den rapporterade misskötsamheten. I beslut 2004-05-18 senarelades hans villkorliga frigivning jml 26 kap 7 § brottsbalken som en disciplinär bestraffning för bl.a. innehavet av otillåten telefonutrustning. När den intagne är närvarande då en mobiltelefon påträffas och omhändertas av personalen har anstalten som rutin att skriftligt nedteckna detta endast i den rapport som upprättas angående misskötsamheten, vilken den intagne delges i samband med förhör. Det är inte så som AA uppger fråga om något beslag. Frågan om beslag hanteras inte av kriminalvården. Telefonen har endast omhändertagits och därefter överlämnats till polisen för eventuellt beslut i beslagsfrågan.

Personalen ringer inte upp olika nummer som finns lagrade i telefonen. Däremot har Kriminalvårdsstyrelsen ej ansett det föreliggande lagliga hinder mot att anstalterna granskar samtalslistorna tillhörande mobiltelefoner som påträffats i bostadsrum eller allmänna utrymmen.

När det gäller innehavsfrågan har AA visserligen disciplinärt bestraffats för innehav av otillåten telefonutrustning, men anstalten har ej säkert kunnat säga att han är ägare till telefonen. AA har i förhör i samband med omhändertagandet av telefonen inte hävdats att det är hans men medgivit innehavet. Insmuggling av mobiltelefoner

har i synnerhet under det senaste året blivit ett stort säkerhetsproblem på denna anstalt. Under 2004 har mer än 60 telefoner omhändertagits; de flesta av dessa har saknat ägare. Telefonerna kan t.ex. användas för att samordna och förbereda fritagning, rymning och inkast i anstalten av narkotika, mobiltelefoner, vapen m m. Det kan under sådana omständigheter inte uteslutas att en mobiltelefon tas i beslag varför den, enligt 64 § lagen om kriminalvård i anstalt (KvaL), kan omhändertas av den lokala kriminalvårdsmyndigheten och överlämnas till polisen.

Den intagne, som påträffas med mobiltelefon, är inte alltid ägare till telefonen. Det är vanligt att telefoner används av flera intagna. Om den sedan tas i beslag eller hanteras som hittegods avgörs av den som jml 64 § KvaL skall fatta beslut i frågan det vill säga polis och åklagare. Så skedde i AA:s fall. Den intagne eller annan eventuell ägare har då fortfarande möjlighet att genom uppvisande av kvitto, garantibevis eller på annat sätt styrka sitt ägarskap och på så vis återfå telefonen.

Av beslutet framgår inte klart hur myndigheten förfarit med telefonen, vilket kan anses vara en brist. Myndigheten kommer framdeles att klart uttrycka hur man förfar i dessa fall.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

I beslut den 15 mars 2006 anförde *JO Nordenfelt* följande.

Bedömning

Kriminalvården anses ha befogenhet att undersöka sina förvaringslokaler och den egendom som finns i dessa i syfte bl.a. att vidmakthålla frihetsberövandet (se prop. 1978/79:62 s. 28 samt JO 1999/2000 s. 148 och 1997/98 s. 190). Som kriminalvårdsmyndigheten framhåller i remissvaret kan mobiltelefoner som intagna har tillgång till i en kriminalvårdsanstalt användas t.ex. för att samordna och förbereda fritagning, rymning och inkast i anstalten av narkotika, mobiltelefoner, vapen m.m. Det finns således anledning att anta att en påträffad mobiltelefon använts eller kommer att användas på ett sätt som inte är förenligt med ordning och säkerhet i anstalten. Mot den bakgrunden saknas det anledning för mig att kritisera undersökningen av den mobiltelefon som anträffades i AA:s bostadsrum.

Enligt 39 b § förordningen (1974:248) om kriminalvård i anstalt skall egendom som skall tas om hand i samband med kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller annan undersökning eller i enlighet med 64 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt förtecknas. Förteckningen skall skrivas under av den intagne och den som har verkställt omhändertagandet. Vägrar den intagne att skriva under skall om det är möjligt ytterligare en tjänsteman skriva under förteckningen. Kriminalvården skall, om inte något annat är särskilt föreskrivet, se till att egendomen förvaras på ett betryggande sätt.

Såvitt framgår av utredningen har mobiltelefonen inte förtecknats. Enligt min mening bör egendom som omhändertas hos en intagen förtecknas även om det är oklart vem som äger egendomen.